

Stanovisko školitelky k dizertační práci Jiřího Rambouska

K počátkům a vývoji českého překladu dětské literatury z angličtiny

Dizertační práce Jiřího Rambouska, v níž se věnuje počátkům a vývoji překládání dětské literatury z angličtiny do češtiny, v rozsahu 136 stran textu (plus příloh, které jsou také součástí práce), je výsledkem jeho dlouhodobého zacílení na tuto problematiku, konkrétně dvou období sedmiletého kombinovaného doktorského studia na ÚTRL. Tato dvě studia na sebe (byť ne zcela těsně) navazovala a Jiří Rambousek se během nich – jak bude upřesněno níže – vzhledem ke specifickým pracovní náplně a vytížení na pozici odborného asistenta a asistenta na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF MU byl schopen práci na dizertaci věnovat s měnící se intenzitou, což *průběh* tohoto procesu do značné míry ovlivnilo.

Z uvedeného vyplývá, že Jiří Rambousek si téma dizertace vymezil a první kroky k jeho zpracování učinil již v roce 1998. Fakt, že výsledný text k obhajobě předkládá až v roce 2015, byl způsoben zejména jeho několikanásobnou rolí řešitele v rozsáhlých grantech na úrovni mateřské fakulty (či tuto úroveň dokonce přesahujících). Konkrétně se jednalo o projekt Národní akademická licence Literature Online Fulltext Collection (program LI MŠMT ČR) v letech 2001-2003, projekt Pokračování licence Literature Online Fulltext Collection (program 1N MŠMT ČR) v letech 2004-2008 a projekt VZ09020 Elektronické zdroje pro anglicky psanou literaturu (program INFOZ MŠMT ČR) v letech 2009-2012. Tyto rozsáhlé granty, v nichž nesl hlavní míru zodpovědnosti, tedy byly podstatnou součástí jeho pracovního života nepřerušovaně po více než jednu dekádu, a to vedle značného vytížení výukou a administrativou spojenou s jeho pracovním zařazením na KAA. Během tohoto období Jiří Rambousek vynuceně omezil míru pozornosti upírající se k výzkumu spojenému s vlastní dizertací výměnou za to, že akademickou obcí vlastní fakulty a univerzity (i dalších vysokoškolských institucí v ČR) zajistil cenné informační zdroje. V souvislosti s nezvykle dlouhým obdobím vzniku dizertace je třeba uvést i to, že Jiří Rambousek byl v témže období vytížen i jako vedoucí KAA (1999-2001) a proděkan FF pro informační technologie (2006-2010), jmenujeme-li alespoň některé další z rolí, které na svém akademickém pracovišti zastával. Kromě toho byl i spoluřešitelem několika odborných grantů, již těsněji spjatých s prací translátologa, avšak ne bezprostředně vedoucích k pokroku v psaní dizertační práce. Jednalo se o projekty Kontrastivní zkoumání věcných textů (GAČR, 2002-2004), Integrace v jazycích, jazyky v integraci (GAČR, 2007-2009), Postavení literárního překladu v české společnosti po roce 1945 (GAČR, 2008-2011) a English for V4 Countries Heritage

Presentation (IVF, 2013-2014). Toto je kontext, který zásadním způsobem ovlivnil délku trvání doktorského studia Jiřího Rambouska a v jehož rámci je třeba delší dobu odkládané odevzdání práce vnímat.

Příspěvky o překladu dětské literatury tvoří – vedle dalších témat – hlavní osu publikační činnosti (včetně účasti na konferencích) Jiřího Rambouska během období, kdy dizertace vznikala, a promítly se mimo jiné do jeho publikačního výstupu v rámci rozsáhlého třísvazkového díla mezinárodního významu v redakci Jona A. Lindsetha *Alice in a World of Wonderlands: the Translations of Lewis Carroll's Masterpiece* (New Castle, DE: Oak Knoll Press).

Od prvotního zvolení tématu bylo jasné, že hledání klíče k jeho uchopení bude podstatnou součástí procesu vzniku dizertace a tak tomu i bylo. Dizertace v podobě, v jaké byla předložena k obhajobě, jistě není jedinou možnou metodologickou odpovědí na otázky po stěžejních charakteristikách počátků a raného období překladu dětské literatury z angličtiny, ale je jednoznačně prvním rozsáhlým a uceleným textem tuto translatologickou oblast mapujícím, definujícím a materiálově dokládajícím stěžejní problémy a danosti, s nimiž se bude muset vyrovnávat kdokoli, kdo se pokusí dílčí témata překladu dětské literatury z angličtiny zpracovat podrobněji a zde předložené teze vztahující se k důsledkům polysystémové dynamiky dvojí marginalizace přímo či nepřímo ověřit na dalším materiálu. S problémy a tendencemi popsány J. Rambouskem se přirozeně setkávali i badatelé, kteří se na překlad (spíše jednotlivých) děl z dětské literatury zacílili v minulosti, avšak domnívám se, že dizertační práce J. Rambouska je podstatným krokem ve vědomé soustavné reflexi jak metodologických otázek pojících se k tématu, tak obecnějších tendencí, které lze v překladu dětské literatury vysledovat, a v tom také vidím její největší přínos.

Dizertace se od vymezení základních pojmů, časového záběru práce, diskuze role němčiny pro překládání děl z anglické literatury pro děti a mládež a materiálových zdrojů a inspirací přesouvá k několika (v podstatě osmi) případovým studiím věnovaným osmi konkrétním autorům, z nichž největší prostor dostává Carroll a jeho *Alice*. Na tento sled kapitol pak navazuje doplňující pohled na studované tendence, který poskytuje perspektiva *žánru*. K případovým studiím se autor v jiné rovině vrací ještě jednou v kapitole K vlastního překládání LDM, aby již bez nutnosti zmiňovat bibliografické a textové podrobnosti vyzdvihl

a souhrnně okomentoval tendence v překladu dětské literatury, které na studovaném materiálu identifikoval.

Případové studie a žánrové vhledy do práce zařazené nicméně také obsahují řadu jednotlivých zcela nových překladově textologických zjištění (např. o genezi pojednávaných překladů), která společně nemalou měrou přispívají k rozvoji stavu poznání problematiky a umožňují lepší poznání tendencí v překladu dětské literatury celkově. Nezmínit i je mezi přínosy práce by bylo chybou.

Můj pohled školitelky na aspekty dizertace, které mohou být předmětem kritiky, je takový, že nutnost představit v práci *celou řadu* bibliografických, textologických, ale i redakčních a typografických podrobností, v nichž se čtenář může nesnadno orientovat, ale jež je třeba zohlednit, aby posléze mohly být dány do souvislosti všechny translatologicky relevantní aspekty studovaných překladů, způsobila, že z pohledu čtenáře jsou závěry vyvozené autorem prezentovány místy až příliš stručně a úsečně. Textu by také prospěl důslednější komentář o jeho vnitřní organizaci a její logice a kvalitnější redakce. Myšlenkovou kvalitu textu však tyto nedostatky nijak podstatně nenarušují. Potenciální výtkou může být poněkud omezená základna práce, v čistě translatologické literatuře, nepočítáme-li primární zdroje; tu by jistě bylo možné rozšířit. Koncepti práce nicméně pokládám za účelnou a sloužící především translatologickým účelům. Je otázkou, nakolik by rozšíření bibliografie o další teoretické zdroje, např. ve vztahu k obecnějším pojmům v práci užívaným, bylo záležitostí formální, respektive nakolik by mohlo přispět ke skutečnému zkvalitnění práce.

Závěry práce jsou podle mého názoru dobře podloženy a jasně dokládají její hodnotu.

Jiří Rambousek prokázal, že je schopen samostatně zpracovat velmi náročné translatologické téma a doporučuji jeho dizertační práci k obhajobě.

V Brně dne 7. 9. 2015

Mgr. Renata Kamenická, Ph.D.